

Suvremeno poslovno okruženje i uslužna djelatnost

doc. dr. Tanja Sedej



“

Speed is useful only if you are running in the right direction.

JOEL BARKER

Suvremeno poslovno okruženje

Izraz „poslovno okruženje“ odnosi se na vanjske sile, čimbenike i institucije, koje utječu na djelovanje poduzeća.

U te ubrajamo: klijente, konkurente, dobavljače, vladu te političke, pravne, socijalne, tehnološke čimbenike, itd.

Neki od tih čimbenika imaju neposredni, a drugi posredni utjecaj na poslovanje poduzeća.

Brze promjene u poslovnom okruženju

Danas smo svjedoci dubokim, brzim i neprestanim promjenama. Činjenica je da ne postoji baš nijedna organizacija u vakuumu.

Razumijevanje poslovnog okruženja posljedično je od ključnog značenja za uspješno vođenje organizacije, naime čimbenici okruženja imaju utjecaj na skoro sve aspekte poslovanja, tako na njezine strategije kao i na operativno provođenje aktivnosti.

Razvoj poslovnog okruženja

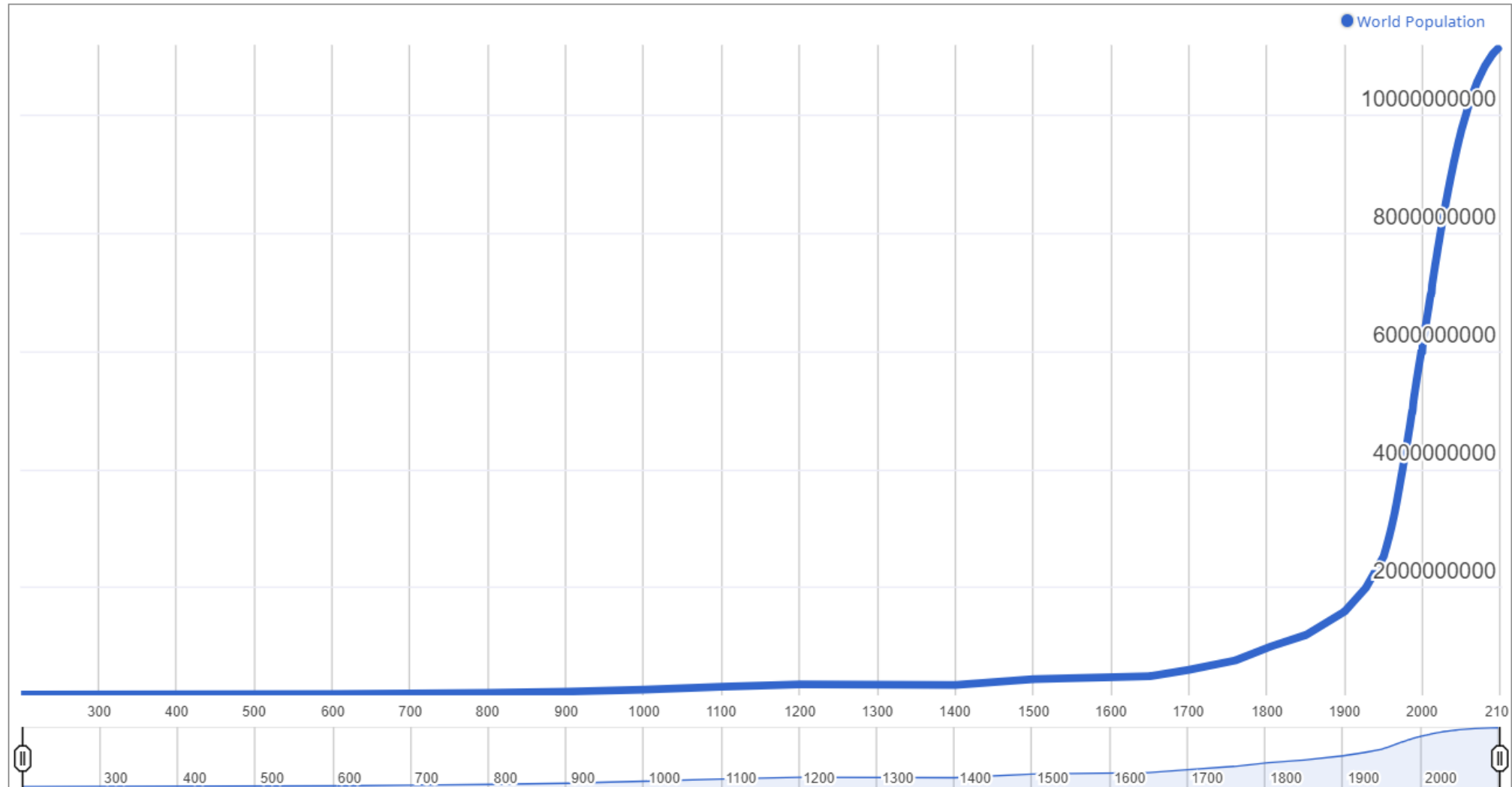
Brze promjene tržišta možemo osjetiti na raznovrsnim područjima.
Dolje su navedena neke:

- Možemo primijetiti brojne **političke promjene**, koje imaju značajan utjecaj na međunarodne odnose i međunarodnu ekonomiju (npr. uspon Kine, pad komunizma u nekadašnjem sovjetskom bloku itd.);

Razvoj poslovnog okruženja

- **Globalizacija** ima jak utjecaj na poslovanje organizacija, koji se pokazuje prije svega kroz visoki rast u međunarodnoj razmjeni, brz i opsežan protok kapitala i ljudi;
- **Rast broja stanovnika** je brz (1950. godine je bilo 2,5 mlrd., a 1999. godine već 6 mlrd., a u početku 2020. godine već 7,8 mlrd. stanovnika. Prognoze za 2060. godinu predviđaju preko 10 mlrd. stanovnika; jasan rast broja stanovnika pokazuje sljedeći graf Worldometers);

Rast broja stanovnika na međunarodnoj razini



Razvoj poslovnog okruženja

- **Rast broja izuma** je nevjerojatan (za vrijeme industrijske revolucije (za 100 godina) nastalo je cca. 4.000 izuma; tj. 40 izuma na godišnjoj razini. Danas postoji više od 4.000 prijavljenih patenata po radnom danu);
- **Korak od izuma** do industrijske upotrebe iznimno je brz;

Razvoj poslovnog okruženja

- Tržišta označavaju moderna tehnologija i **rast broja mogućnosti** (rast tehnoloških promjena eksponencijalno raste od 70ih godina prošloga stoljeća, što se pokazuje prije svega kroz razvoj informatike, komunikacijskih tehnologija itd.);
- **Financijska sredstva** su na raspolaganju relativno pogodno.

Neograničene poslovne prilike

Gospodarstvo te prilike ne nudi samo nama, već svima. Tko nije pozoran, propušta priliku.

Ističe nam vrijeme da bismo iskoristili mogućnosti koje nam se svaki dan nude.

Ekonomski rast i rast BDP-a

Termin ekonomski rast prema Samuelsonu i Nordhausu (2002.) predstavlja povećavanje nacionalnog potencijalnog BDP-a ili nacionalnoga outputa. Ekonomski rast je ključan za dugoročni životni standard.

BDP ili bruto domaći proizvod (BDP) je vrijednost svih gotovih proizvoda i usluga, koji su bili stvoreni unutar jedne zemlje u određenom razdoblju (obično na godišnjoj razini).

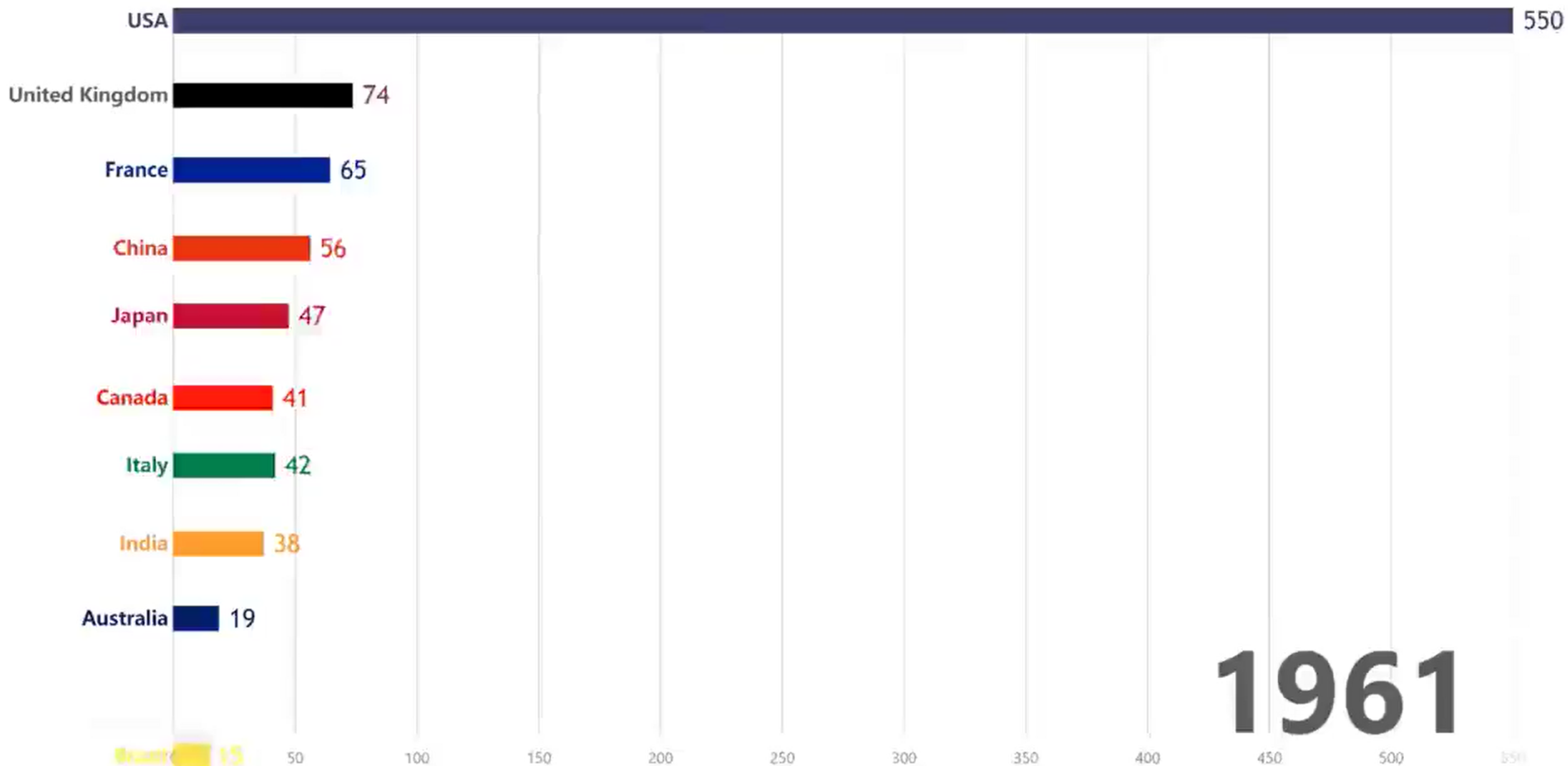
10 država s najvećim BDP-om 1961. i 2017. godine

Grafovi koji slijede prikazuju 10 država s najvećim BDP-om u 1961. i 2017. godini.

SAD ostaju na prvom mjestu i u 2017. godini, dok 2. i 3. mjesto zauzimaju Kina i Japan.

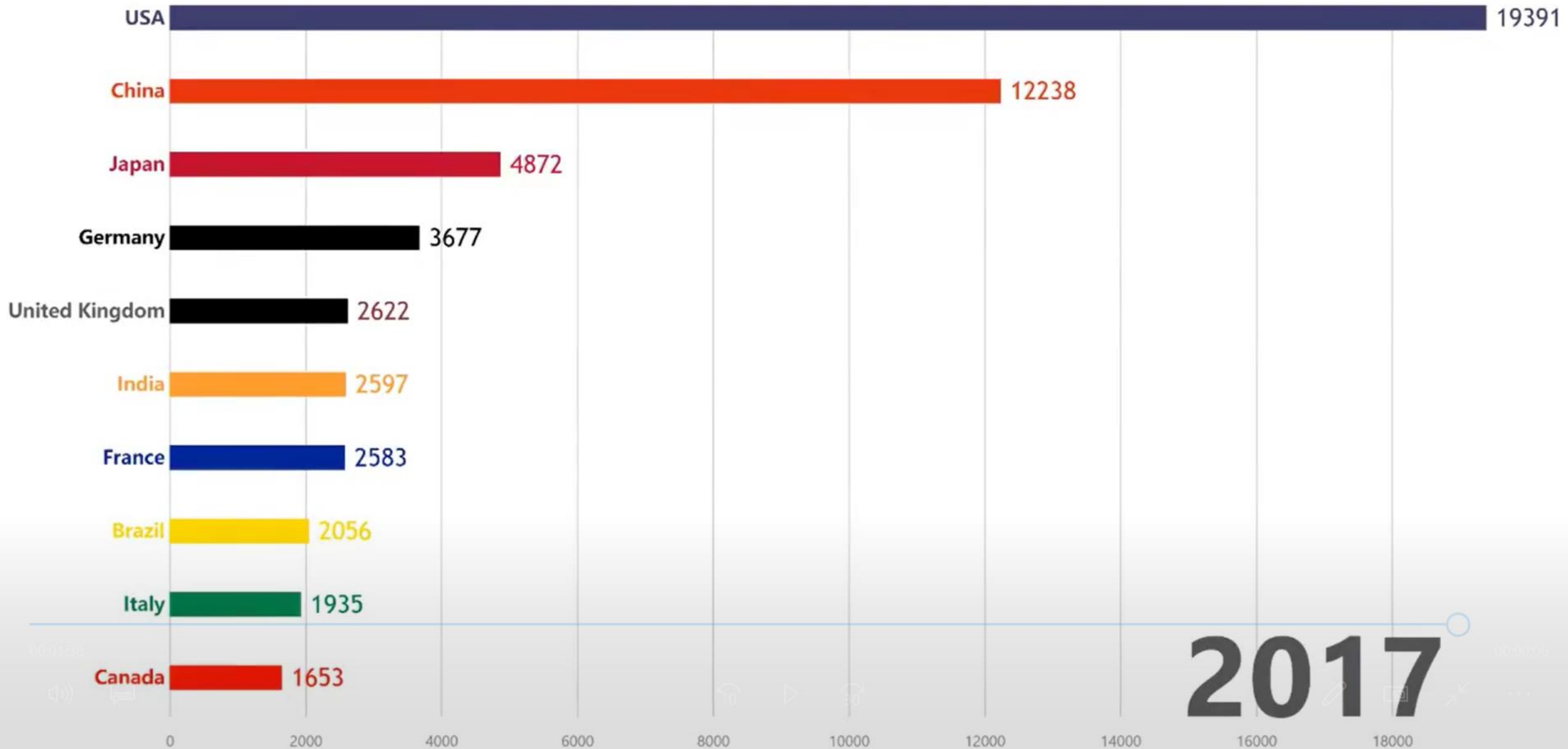
World GDP by Country

in Billions USD



World GDP by Country

in Billions USD



Ekonomski rast i BDP

SAD nisu oduvijek prosperirale. BDP po stanovniku danas je približno 25 puta veći, nego što je bio 1820. godine. Tada je samo mali udio ljudi živio u gradovima, a većina stanovništva se bavila poljoprivredom (Acemoglu, Laison, List, 2016.).

U zadnjem stoljeću SAD su, poput nekih drugih zemalja, značajno povećale BDP po stanovniku, razvojem proizvoda i usluga koje temelje na novim tehnologijama. Ovaj proces nazivamo ekonomskim rastom.

Što je globalizacija?

Globalizacija je skup promjena u društvu, politici i ekonomskom sustavu, koje su posljedica raširene trgovine i kulturnih razmjena na globalnoj razini. U specifično ekonomskom kontekstu ona se odnosi na posljedice trgovine, posebno liberalizacije i slobodne trgovine (Wikipedia).

Globalizacija predstavlja intenzivno povezivanje koje pokazuje na suovisnost zemalja i regija, odnosno cijeloga svijeta.

Globalizacija i poslovni aspekt

U poslovnom je smislu globalizacija stanje međunarodnih trgovačkih, investicijskih, financijskih i ljudskih tokova, u koje se svojim aktivnostima uključuje sve više regija, zemalja i poduzeća te proizvoda, koji na taj način tvore globalno tržište, iako još uvijek s lokalnim posebnostima (Dubrovski 2013.).

U zadnja je dva desetljeća riječ globalizacija postala ključni dio rasprave, tako u akademskom i gospodarskom svijetu kao i u političkoj sferi.

Globalizacija i poslovni aspekt

Globalizaciju danas ne možemo više izbjeći, ona naime utječe na poslovanje poduzeća, bez obzira na to djeluje li lokalno ili globalno.

Globalizacije je omogućila brojim velikim i malim poduzećima, kao i državama, da za kratko vrijeme postignu nevjerojatan uspjeh, ali u određenim dimenzijama ubrzava i globalnu nejednakost.

Pokretačke snage globalizacije

Harrison (2010.) je definirao ključne pokretačke snage globalizacije:

- **Političke snage** (Jedna od najvažnijih je relativno mirno razdoblje od 1945. godine. Naravno, za to su se vrijeme odvijali brojni lokalni ratovi, što predstavlja i jedan od razloga zašto najsiromašnije zemlje ostaju relativno izolirane. Povećan stupanj mira i sigurnosti omogućili su provođenje međunarodne poslovne suradnje u relativno sigurnom okruženju).

Pokretačke snage globalizacije

- **Tehnološke snage** (Brojni ljudi misle da je tehnologija ključna pokretačka snaga globalizacije, posebno informacijska i komunikacijska tehnologija).
- **Tržišne snage** (Uz uvažavanje rasta razvijenih zemalja, poslovanje se sve više usmjerava na međunarodna tržišta koja omogućavaju nastavak rasta).

Pokretačke snage globalizacije

- **Gospodarska liberalizacija / gospodarske snage** (Jedna od ključnih karakteristika globalizacije je veća gospodarska otvorenost i poticanje slobodne trgovine. Gospodarska liberalizacija poduzećima omogućava da iskoriste prednosti izvora izvan tradicionalne industrije ili zemljopisnih granica, poticanjem globalne re-lokacije izvora.

Pokretačke snage globalizacije

- **Troškovne snage** (Rastuća otvorenost međunarodnom gospodarstvu omogućava ispostavljenost različitim troškovima izvora u različitim zemljama. To poduzećima omogućava da traže mogućnosti nižih troškova, tako prilikom nabave sirovina i komponenta kao i traženjem novih lokacija proizvodnje i vanjskih izvođača za pojedine aktivnosti).

Pokretačke snage globalizacije

- **Konkurentske snage** (Međunarodna konkurencija također, potiče sniženje troškova. A utjecaj je pak mnogo veći, naime potiče poboljšanje u kvaliteti, učinkovitosti i produktivnosti u području svih aspekata aktivnosti poduzeća. Potreba za međunarodnom konkurentnosti raste kada se uklone međunarodne prepreke i svjetska gospodarstva postanu više suovisna).

Internacionalizacija vs. globalizacija

Uvjet za globalizaciju je dakle prethodni proces internacionalizacije, koji postiže takvu razinu međunarodnih aktivnosti nekog poduzeća da možemo reći kako isto posluje na svjetskoj (tj. globalnoj) razini, odnosno da je postignuta razina njegove globalne internacionalizacije (Dubrovski 2013).

Internacionalizacija vs. globalizacija

Između pojmova internacionalizacija i globalizacija postoje značajne razlike.

Dok internacionalizacija u prvi plan postavlja proces (npr. širenje poslovanja preko nacionalnih granica) poput ulazne (prema unutra) i izlazne (prema vani) internacionalizacije, globalizacija se odnosi na postignuto stanje, za koje je ujedno karakteristična funkcionalna integracija i koordinacija raspršenih aktivnosti na svjetskoj razini (Dubrovski 2013.).

Chaos in the world brings uneasiness, but it also allows the opportunity for creativity and growth.

Tom Barrett